

Compliance-Temanummer

Karen Holt Müller 18. december 2014

**GENSIDIG
FORSIKRING**

Foreningen af gensidige og
medlemsejede forsikringselskaber

I dette nummer

Konkurrenceretligt temanummer:

I dette temanummer er der fokus på konkurrencelovgivningen, vejledning fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om informationsaktiviteter i brancheforeninger, vejledning fra Forsikring og Pension og retningslinjer til Dawn Raid.

Afgrænsning: Temanummeret tager udgangspunkt i de relevante regler for forsikringselskaber på det konkurrenceretlige område, og er således ikke en udtømmende gennemgang af konkurrencereglerne.

INDHOLD

1. Konkurrenceretlige regler i Danmark	side 2
2. Nye bestemmelser i konkurrenceloven	side 5
3. Konkurrenceretlige gruppefritagelser	side 5
4. Risikohåndtering inden for konkurrenceretten	side 5
5. Vejledning om konkurrenceret - F&P	side 7
6. Vejledning om konkurrenceloven - KFST	side 8
7. Vejledning om informationsaktiviteter - KFST	side 8
8. Vejledning til Dawn Raid manual	side 9
9. Figur 1.1 fra vejledning om informationsaktiviteter – KFTS	side 12

Karen Holt Müller, Gensidig Forsikring.

Tlf: +45 35 13 18 81

Mail: k.holt@gensidigforsikring.dk

Konkurrenceretlige regler i Danmark	
Konkurrence-regler i Danmark	<p>Konkurrencereglerne i Danmark består af to regelsæt. De danske konkurrenceregler (konkurrenceloven) og EU-retlige regler som findes i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsområde (TEUF).</p> <p>Begge regelsæt forbyder konkurrencebegrænsende aftaler dvs. forbud mod aftaler, vedtagelser og samordnet praksis mellem to eller flere virksomheder, der har til formål eller til følge, at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen jf. Konkurrenceloven § 6 og TEUF art. 101, stk. 1.</p>
Konkurrence-loven § 6	<p>Retsgrundlaget for konkurrenceretten findes i lov nr. 700 af 18. juni 2013. Der er vedtaget ændringer til Konkurrenceloven d. 4 december 2014, disse ændringer træder i kraft 1. juli 2015 og er beskrevet længere nede i Temanummeret.</p> <p><u>Konkurrencelovens § 6:</u> <i>Stk. 1 Det er forbudt for virksomheder m.v. at indgå aftaler, der direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen.</i> <i>Stk. 2. Aftaler efter stk. 1 kan f.eks. bestå i</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) At fastlægge købs- eller salgspriser eller andre forretningsbetingelser, 2) At begrænse eller kontrollere produktion, afsætning, teknisk udvikling eller investeringer, 3) At opdele markeder eller forsyningskilder, 4) At anvende ulige vilkår for ydelser af samme værdi over for handelspartnere, som derved stilles ringere i konkurrencen, 5) At stille som vilkår for indgåelse af aftale, at medkontrahenten godkender tillægsydelser, som efter deres natur eller ifølge handelssædvane ikke har forbindelse med aftalens genstand, 6) At to eller flere virksomheder samordner deres konkurrencemæssige adfærd gennem oprettelsen af joint venture, eller 7) At fastsætte bindende videresalgsspriser eller på anden måde søge at få en eller flere handelspartnere til ikke at fravige vejledende salgsspriser. <p><i>Stk. 3. Stk. 1 gælder også for vedtagelser inden for en sammenslutning af virksomheder og samordnet praksis mellem virksomheder.</i></p>
TEUF art. 101, stk. 1	<p><u>TEUF art. 101:</u> 1. Alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for det indre marked, er uforenelige med det indre marked og er forbudt, navnlig sådanne, som består i:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) direkte eller indirekte fastsættelse af købs- eller salgsspriser eller af andre forretningsbetingelser b) begrænsning af eller kontrol med produktion, afsætning, teknisk udvikling eller investeringer c) opdeling af markeder eller forsyningskilder d) anvendelse af ulige vilkår for ydelser af samme værdi over for handelspartnere, som derved stilles ringere i konkurrencen e) at det stilles som vilkår for indgåelse af en aftale, at medkontrahenten godkender tillægsydelser, som efter deres natur eller ifølge handelssædvane ikke har forbindelse med aftalens genstand. <p>2. De aftaler eller vedtagelser, som er forbudt i medfør af denne artikel, har ingen retsvirkning.</p>
Fritagelse fra det konkurrence-retlige forbud	<p>Der gælder en undtagelse til forbuddet i Konkurrencelovens § 6 og TEUF art. 101, stk. 1. Undtagelsen findes i konkurrencelovens § 8 og TEUF art. 101, stk. 3.</p> <p><u>Konkurrencelovens § 8:</u> Forbuddet i § 6, stk. 1, finder ikke anvendelse, hvis en aftale mellem virksomheder, en vedtagelse inden for sammenslutning af virksomheder eller en samordnet praksis mellem virksomheder</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) bidrager til at styrke effektiviteten i produktionen eller distributionen af varer eller tjenesteydelser eller fremmer den tekniske eller økonomiske udvikling, 2) sikre forbrugere en rimelig andel af fordelene herved 3) ikke pålægger virksomhederne begrænsninger, som er unødvendige for at nå disse mål, og 4) ikke giver virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser. <p><u>TEUF art. 101, stk. 3</u> 3. Bestemmelserne i stk. 1 kan dog erklæres uanvendelige på: — enhver aftale eller kategori af aftaler mellem virksomheder — enhver vedtagelse eller kategori af vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder, og</p>

	<p>— enhver samordnet praksis eller kategori deraf som bidrager til at forbedre produktionen eller fordelingen af varerne eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling, samtidig med at de sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelene herved, og uden at der:</p> <p>a) pålægges de pågældende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå disse mål</p> <p>b) gives disse virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.</p>
Baggrunden for fritagelser	<p>Baggrunden for at konkurrencebegrænsende aftaler i særlige tilfælde kan være lovlige, er tanken om, at væsentlige fordele ved sådanne aftaler kan opveje de negative virkninger. De væsentligste hensyn i undtagelsen i både Konkurrencelovens § 8 og TEUF art. 101, stk. 3 er effektivitet og hensynet til forbrugere. Derudover må aftalerne ikke pålægge virksomhederne begrænsninger, som er unødvendige for at nå de ovennævnte mål og aftalerne må ikke bevirke, at en virksomhed kan udnytte en dominerende stilling på markedet.</p> <p>Både vejledning om "Informationsaktiviteter i brancheforeninger" og den konkurrenceretlige vejledning fra F&P nævner en række eksempler på konkurrencebegrænsende aftaler, der er fritaget for forbud.</p> <p><u>Eksempel: Fælles forsikringsbetingelser:</u></p> <p>Samarbejde mellem forsikringselskaberne om fælles/standardisering af forsikringsbetingelser er under visse betingelser undtaget fra forbuddet i konkurrenceloven. Baggrunden for dette er som ovenfor nævnt hensynet til effektivitet og forbrugerne. Sondringen i det nævnte eksempel er, at forsikringerne bliver nemmere for forbrugeren at sammenligne, det bliver enklere at skifte selskab, og der er typisk lavere transaktionsomkostninger og nemmere adgang til markeder for eventuelle nye selskaber.</p> <p><u>Godkendelse af fritagelser fra Konkurrencerådet:</u></p> <p>Konkurrencerådet kan efter anmeldelse fra en virksomhed eller sammenslutning af virksomheder erklære, at en aftale, vedtagelse eller samordnet praksis ikke efter de forhold, som Konkurrencerådet har kendskab til, falder ind under forbuddet i § 6, stk. 1. Konkurrencerådets behandling af en anmodning om officiel fritagelse tager ofte op til et år eller mere, denne mulighed er derfor sjældent praktisk anvendelig for virksomhederne. En hurtigere og mindre formalistisk mulighed er at anmode Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen om en uformel drøftelse om sagen. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen giver i nogle tilfælde en uforpligtende udtalelse om deres vurdering af en given aftale eller form for adfærd på markedet.</p>
Sanktioner i loven	<p>Overtrædelse af konkurrencereglerne kan have følgende lovbestemte konsekvenser.</p> <p><u>For virksomheden:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Påbud fra konkurrencemyndighederne: Konkurrencerådet kan med henblik på at bringe overtrædelser af konkurrenceretten til ophør udstede påbud jf. § 6, stk. 4 i konkurrenceloven. Hvis et selskab ikke efterlever konkurrencemyndighedernes påbud, kan selskabet pålægges tvangsbøder efter konkurrencelovens § 22. ➤ Bødestraf: Selskaber der ikke overholder konkurrencelovgivningen kan straffes med bøde. Disse bøder følger ikke et påbud fra konkurrencemyndighederne efter § 22, men kan pålægges selvstændigt jf. konkurrencelovens § 23. ➤ Erstatningssager: Selskabet kan blive pålagt at betale erstatning til dem, der har lidt et tab på grund af konkurrencebegrænsende aftale.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sagsanlæg fra egne kunder/ gruppesøgsmål: I særlige tilfælde kan Forbrugerombudsmanden indtræde som grupperepræsentant i erstatningssager som følge af overtrædelse af konkurrencereglerne jf. konkurrenceloven § 9b. I praksis vil det ofte være Forbrugerombudsmanden, der tager en sag op på vegne af forbrugere. <p><u>For fysiske personer:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Fængselsstraf: Kartelaftaler i strid med § 6 kan ved særlig skærpende omstændigheder give fængsel i op til 1 år og 6 måneder jf. konkurrencelovens § 23 stk. 3. Under særligt skærpende omstændigheder kan kartelaftaler dog straffes med fængsel i op til 6 år jf. straffelovens § 299 c. Udvidelsen af strafframmen op til 6 år kan give tilladelse til særlige efterforskningskridt som observation, ransagning hos ikke-mistænkte og varetægtsfængsling. Derudover også indgreb i meddelelseshemmeligheden, dvs. telefonaflytninger, rumaflytninger, personlig overvågning og aflæsning af mails. ➤ Bødestraf: Både selskabet og fysiske personer kan bliver straffet med bøde. Normalt vil det være selskabets ledelse (bestyrelsesformand eller direktør) som vil blive straffet med personlige bøder. Dette kan ske, hvis ledelsen har deltaget i eller undladt at skride ind overfor en konkurrencebegrænsende adfærd.
Ikke lovbestemte konsekvenser	<p>Selskaber bør fokusere på konkurrenceretten, ikke kun på grund af de ovennævnte lovbestemte sanktioner, men især også på de følgende ulovbestemte konsekvenser af overtrædelse af konkurrenceretten.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Medierne: Offentligheden og medierne har meget fokus på sager om overtrædelse af konkurrenceretten, men er ikke altid i stand til at forstå det korrekte indhold af sagen. En mindre alvorlig konkurrenceretlig sag kan således blive en stor sag i medierne. Derudover er der den nye bestemmelse i konkurrenceloven § 13 stk. 2 nr. 4 vedtaget 4. december 2014 om, at konkurrencestyrelsen kan offentliggøre domme hvor der idømmes fængselsstraf. Dette kan give øget fokus på konkurrencesager. ➤ Imagetab: Hvis et forsikringsselskab bliver anklaget og dømt for eksempelvis at have indgået konkurrencebegrænsende aftaler, kan det af kunder og omverden opfattes som tillidsbrud, grådighed og økonomisk kriminalitet. Dette kan have alvorlige konsekvenser for selskabets image. ➤ Ressourcer: Såfremt der kører en konkurrenceretlig sag mod selskabet, skal selskabet bruge mange ressourcer både internt og eksternt i selskabet. Især omkostninger til eksempelvis eksterne advokater kan blive omkostningsfuldt for selskabet.
Link	<p>Lovbekendtgørelse 700 af 18. juni 2013 om Konkurrenceloven kan ses på Retsinformation.dk HER.</p> <p>Traktaten for Den Europæiske Unions Funktionsområde (TEUF) artikel 101 kan ses HER.</p>

Nye bestemmelser i Konkurrenceloven vedtaget 4. december 2014

Lovforslag L 18 vedtaget	<p>Folketinget har d. 4. december 2014 vedtaget lovforslag om ændring af visse bestemmelser i Konkurrenceloven.</p> <p>De væsentligste punkter i lovændringen:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Lovforslaget indeholder en forlængelse af tidsfristen for behandling af fusioner, offentliggørelse af domme om fængselsstraf og oprettelse af en bestyrelse for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.➤ Indtil lovændringen har det for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kun været lovligt at offentliggøre domme, hvor der idømmes en bøde for overtrædelse af konkurrenceloven. Loven er ændret således, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen også kan offentliggøre domme, hvor der idømmes fængselsstraf for kartelaftaler. Baggrunden for dette er, at offentliggørelse kan have en stor præventiv virkning og kan danne grundlag for, at skadelidte kan rejse et eventuelt erstatningskrav for det tab, som måtte være lidt som følge af, at virksomheder har indgået kartelaftale.➤ Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal have en bestyrelse, kaldet Konkurrencerådet. Bestyrelsen skal (ligesom Finanstilsynets bestyrelse) bestå af 7 medlemmer med særlige kompetencer i form af praktisk og teoretiske sagkundskaber. Bestyrelsen skal træffe afgørelser i sager af principiel eller særlig stor betydning. <p>Den nye lov træder i kraft 1. juli 2015.</p>
--------------------------	---

Konkurrenceretlige gruppefritagelser

	<p><u>Gruppefritagelse for visse kategorier af aftaler m. v. inden for forsikringsområdet:</u></p> <p>Konkurrencebegrænsende aftaler, der er omfattet af konkurrencelovens § 6 og TEUF § 101, kan i særlige tilfælde fritages fra forbuddet i § 6. Inden for forsikringsområdet er der på nuværende tidspunkt to gruppefritagelser, som er gældende frem til 31. marts 2017. Reglerne findes i Bekendtgørelse 759 af 23. juni 2010.</p> <p>Gruppefritagelsen fritager aftaler om fælles dataindsamling og aftaler om fælles dækning (pool) af visse risikotyper.</p> <p>Ved fælles dataindsamling forstås bl.a. fælles indsamling og udsendelse af oplysninger, der er nødvendige til beregning af de hidtidige gennemsnitsomkostninger ved dækning af en bestemt risiko og udarbejdelse af dødelighedstabeller. Eksempelvis kan en række selskaber lave en fælles aftale om tarifiering, men disse aftaler skal jf. artikel 3 stk. 2 være offentlige. Ifølge F&P er der ingen selskaber, der benytter sig af fritagelsen.</p> <p>Fritagelsen gælder også for oprettelse og drift af pools af forsikringsrisici. (Ifølge F&P findes der på nuværende tidspunkt kun den lovregulerede terrorpool.)</p>
Link	Bekendtgørelse 759 af 23 juni 2010 om gruppefritagelser på forsikringsområdet kan ses på Retsinformation.dk HER .

Risikohåndtering indenfor konkurrenceretten

Retningslinjer for informationsudveksling	Ved informationsudveksling ved eksempelvis møder, diskussioner på intranet og samtaler med konkurrenter eller andre aktører i branchen, skal medlemmer være særlig opmærksom på nedenstående emner. Hvilke emner der er i strid med konkurrenceretten beror altid på
---	--

	<p>en konkret vurdering og kan derfor ikke defineres definitivt. Det følgende afsnit opstiller lister med henholdsvis konkurrencefølsomme og ikke konkurrencefølsomme emner.</p> <p><u>Konkurrencefølsomme emner:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Aftaler/drøftelser om priser, dog vil udveksling af historiske priser normalt være lovligt (Ved historiske priser forstås normalt priser ældre end et år) ➤ Aftaler/drøftelser om at dele markedet eller kartellignende aftaler vil aldrig være lovlige ➤ Aftaler/drøftelser om begrænsning af eller kontrol med produktion og salg, dog kan drøftelser af nye eller mere effektive produktionsmetoder være lovlige ➤ Aftaler/drøftelser om at overvælde konkrete omkostninger på kunderne <p><u>Ikke-konkurrencefølsomme emner:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Drøftelser af generelle standardvilkår og forretningsbetingelser, men ikke standardvilkår der direkte eller indirekte påvirker prisfastsættelsen. Standardisering af forsikringsbetingelser er under visse betingelser undtaget fra konkurrencereglernes forbudsbestemmelse. Baggrunden for dette er en betragtning om, at standardpolicebetingelser gør det nemmere for forbrugere, at sammenligne forsikringer og skifte selskab. ➤ Drøftelser af ny lovgivning og fortolkning af eksisterende lovgivning. Derudover er det også lovligt at drøfte juridisk fortolkning af myndighedsafgørelser og domme, og i den forbindelse afklare fortolkningsmæssige tvivlsspørgsmål ➤ Drøftelser af faglig viden, dog ikke drøftelser der kan hindre innovation ➤ Drøftelser af den markedsmæssige situation, når det sker på overordnet plan ➤ Drøftelser om retningslinjer for overordnet etisk eller samfundsmæssig adfærd <p>Se Figur 1.1 fra vejledning om informationsaktiviteter i brancheforeninger, som indgår i dette temanummer (side 12). Denne figur giver en god forståelse for, hvilke emner der er lovlige eller ulovlige.</p>
<p>Erfa-møder osv. i Gensidig Forsikrings regi</p>	<p>Ved drøftelser, aftaler og diskussioner på intranettet samt ved møder skal medlemmer overholde de konkurrenceretlige regler. Medlemmerne skal derfor overveje de konkurrenceretlige regler, og især de konkurrencefølsomme emner ved drøftelser og møder i Gensidig Forsikring regi.</p> <p><u>Erfa-møder:</u></p> <p>Ved erfa-møder i Gensidig Forsikring regi henstiller vi til, at tovholder i de enkelte grupper påser, at møderne starter med en påmindelse om, at gruppen skal overholde de konkurrenceretlige regler. Dvs. ingen snak om priser eller andre konkurrencebegrænsende emner. Disse regler gælder både inden for og uden for mødelokalet.</p> <p>Huskeliste ved møder i erfa-grupper:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Lav dagsorden for møderne, og følg dem ➤ Lav referat af møderne ➤ Drøft ikke emner, der ikke står på dagsordenen, heller ikke i pauserne ➤ Tovholder i gruppen skal gøre opmærksom på de konkurrenceretlige regler ved mødets start

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opstår der diskussioner, der kan være i strid med konkurrenceretten, skal disse stoppes, og der skal klart tages afstand fra dem.
--	---

Konkurrencretlig vejledning fra Forsikring og Pension

Ny vejledning	F&P har udgivet ny konkurrencretlig vejledning den 6. november 2014. (Senest revideret 9. december 2014. Eksemplet om lægeattester under punkt 5.6 er taget ud, da aftalen med lægeforeningen er ophørt.) Vejledningen erstatter F&Ps konkurrencretlige vejledning fra 2009. Vejledningen retter sig til ledelsen og medarbejdere i F&P, og til de repræsentanter for medlemsselskaberne, der deltager i udvalgmøder, arbejdsgrupper og lignende i F&P regi, men kan også anvendes på møder i Gensidig Forsikrings regi og andet.
Indhold	<p>Vejledningen beskæftiger sig primært med emnet konkurrencebegrænsende aftaler/horisontale aftaler dvs. karteller, brancheforeningssamarbejde og samarbejdsaftaler mellem forsikringsselskaber. Vejledningen beskæftiger sig ikke med vertikale aftaler, såsom aftaler mellem virksomheder på forskelligt niveau i omsætningskæden. Eksempelvis: aftaler mellem et forsikringsselskab og et agentur.</p> <p>Hovedbudskabet i konkurrencereglerne og vejledningen er, at det er forbudt for virksomheder at indgå aftaler, der direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen.</p>
Møde hos F&P	<p>F&P afholdt medlemsmøde om den nye vejledning d. 9. december 2014. På mødet blev vejledningen præsenteret af advokat Morten Kofmann fra Kromann Reumert, som har været med til at udarbejde vejledningen. Morten Kofmann pointerede at sanktionerne i form af bødestraf, fængselstraf og erstatningssager er særdeles alvorlige, men udover disse sanktioner, kan imagetab og ressourcer brugt både internt og eksternt i selskaberne have store økonomiske konsekvenser. (Dette er nærmere beskrevet længere oppe i temanummeret under afsnittet "Konkurrencretlige regler i Danmark").</p> <p><u>Informationsudveksling:</u></p> <p>Fokus i vejledningen er ikke på egentlige aftaler om priser, men på informationsudveksling der kan føre til en samordnet praksis, som svækker konkurrencen. Informationsudveksling kan reducere den usikkerhed om konkurrenternes prisadfærd, som er en forudsætning for konkurrencen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Når konkurrenter taler sammen er det ikke kun afgørende om man indgår aftale, da meningsudvekslinger, som "presser i den rigtige retning" kan være problematiske. Spørgsmålet er, om det er "egnet til at begrænse konkurrencen". Konkurrence bygger på usikkerhed, dvs. hvis man fjerner noget af den usikkerhed kan der være et konkurrencretligt problem. Man må gerne udveksle erfaringer og blive klogere, men man må ikke samordne praksis. Tænk: "Hvordan ville det se ud på forsiden af Ekstrabladet" eller "ville man have samme samtale hvis der sad en kunde med ved bordet". ➤ Ved drøftelser af ens forsikringsbetingelser er det rimeligt, at anlægge samme fortolkning. Det er altså ikke forkert at tale sig frem til en fortolkningsstandard, som profilerer juridiske synspunkter. Ved fortolknings spørgsmål er det vigtigt at præcisere, at det skal være frivilligt at følge fortolkningen / standarden. Hvis man

	<p>deltager i fælles drøftelser er det vigtigt <u>ikke</u> at slutte af med, at meddele hinanden hvad man har tænkt sig at gøre hver især. Der er ingen afgørelser på området, så måske kommer der i fremtiden en stramning på området.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Det er ok at have fælles standarder om sikkerhedsudstyr, da det er i kundens interesse at have fleksibilitet. Dvs. kunden kan skifte forsikringsselskab uden at skulle forfra mht. sikkerhed, og kunden har nemmere ved at sammenligne priser og vilkår i de forskellige selskaber. <p><u>Dataudveksling:</u></p> <p>Dataudveksling kan føre til samordnet praksis og fjerne usikkerheden i markedet. Man skal derfor være forsigtig med dataudveksling. Et argumentet om at de indsamlede data allerede er offentligt tilgængelige, er ikke i sig selv et validt argument. Det anbefales, at man benytter eksterne til indsamling, behandling og udsendelse af data, for så vidt angår nye/aktuelle data. Definitionen af historiske data beror altid på en konkret vurdering, men data ældre end 1 år, vil normalt anses for uproblematisk at udveksle.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Branchestatistikker: Hvis markedsandele er offentlig tilgængelige må man godt vise udviklingen i de historiske data. Data ældre end 1 år vil normalt anses for historiske, og må godt vises i branchestatistik.
Link	Vejledningen kan findes på Forsikring og Pensions´ hjemmeside HER

Vejledning om konkurrenceloven af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen	
Vejledning	Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udgav i september 2013 en vejledning om Konkurrenceloven med særlig fokus på lovens central forbud. Forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler (§ 6) og forbud mod at virksomheder misbruger deres dominerende stilling (§11).
Indhold	Vejledningen er delt op i 6 kapitler med kapitel 2 og 3 som hovedkapitler. Vejledningen giver en god forståelse af hvad konkurrencemyndighederne anser som et kartel, en konkurrencebegrænsende aftale og undtagelser til forbuddet. Vejledningen giver desværre kun eksempler på ulovlige aftaler og brug af dominerende stilling, og således ikke eksempler på lovlige aftaler.
Link	Vejledningen kan findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside HER .

Vejledning om informationsaktiviteter i brancheforeninger	
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen	Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udgav 29. september 2014 ny vejledning om informationsaktiviteter i brancheforeninger. Vejledningen erstatter Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens kapitel 5 i Konkurrencereguleringen fra 2007 om brancheforeningers informationsudveksling.
Indhold	Vejledningen er et godt værktøj til en grundlæggende forståelse af, hvilke informationsaktiviteter der kan anses for konkurrencebegrænsende. Vejledningen er delt op i 10 kapitler, der på overskuelig måde omhandler hver sit emne. Vejledningen giver i hvert kapitel eksempler på både lovlige og ulovlige aftaler og handlemåder. Nogle af eksemplerne er fra retspraksis, mens andre er fiktive.

	Vejledningen er primært rettet mod brancheforeninger, men materialet er godt til at få en forståelse af for de konkurrenceretlige regler, og kapitel 9 er særlig relevant for medlemmer, der deltager i erfa-møder og erfaringsudveksler.
Link	Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vejledning Informationsaktiviteter i brancheforeninger kan ses HER .

Vejledning til Dawn Raid manual	
Begrebet Dawn Raid	<p>Dawn Raid er betegnelsen for et uanmeldt kontrolbesøg fra konkurrencemyndighederne. En Dawn Raid manual er en vejledning/ handlingsplan som bruges ved uanmeldte kontrolbesøg fra konkurrencemyndighederne. En sådan vejledning skal sikre, at medarbejderne i selskabet ved, hvordan de skal agere ved et kontrolbesøg.</p> <p>Denne vejledning er udarbejdet med inspiration fra Advokatfirmaet Hortens Dawn Raid manual, konkurrenceloven og EU-vejledning til Dawn Raid. Manualen bør tilpasses den enkelte virksomhed, men denne vejledning kan bruges som inspiration.</p>
Kontrolbesøg	<p>Ved kontrolbesøg skal konkurrencemyndighederne have en retskendelse. Med denne retskendelse har konkurrencemyndighederne ret til at gennemgå alle dokumenter, arkiver, mails etc., dog kun inden for de forretningsområder retskendelsen omfatter. Myndighederne kan kræve passwords udleveret til computere mv. Dette kan føles meget indgribende for medarbejderne, især hvis de ikke inden er informeret, om myndighedernes ret til dette.</p> <p>Selskaber bør udpege en ansvarlig kontaktperson ved kontrolbesøg, eksempelvis den complianceansvarlige eller direktøren. Derudover bør selskaberne udarbejde en kontakliste med andre relevante medarbejdere der skal kontaktes, eksempelvis den IT-ansvarlige og andre ledende medarbejdere der vil kunne bidrage til koordinering af kontrolbesøget.</p>
Manual	<p><u>Step 1: Receptionens modtagelse af konkurrencemyndighederne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Medarbejderen i receptionen bør være høflig og imødekommende over for embedsmændene, men kun besvare faktuelle spørgsmål ➤ Kontakt den medarbejder der er udpeget som ansvarlig. Husk intet møde er vigtigere end kontrolbesøget ➤ Spørg om embedsmændene har en retskendelse. Bed om at få en kopi af retskendelsen ➤ Henvis embedsmændene til et mødelokale og afvent den ansvarlige medarbejder ➤ Kontakt øvrige relevante medarbejdere på kontaklisten <p><u>Step 2: Den ansvarliges opgaver under kontrolbesøget:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Når den ansvarlige møder embedsmændene, skal denne anmode om at se retskendelsen og læse den igennem. Undersøg at retskendelsen dækker det område, konkurrencemyndighederne ønsker at undersøge ➤ Den ansvarlige skal underrette direktionen om kontrolbesøget ➤ Den ansvarlige skal sørge for, at der bliver sendt en intern mail ud til medarbejderne omkring kontrolbesøget og hvordan medarbejderne skal forholde sig. Konkurrencemyndighederne taler som udgangspunkt ikke med pressen, så selskabet bør præcisere over for medarbejderne, at alt omkring kontrolbesøget er

fortroligt og selskabet har på den måde en kontrol med, hvad der kommer ud til omverden

- Når myndighederne går i gang med undersøgelsen er det en god ide at henvise dem til et mødelokale, hvor de kan undersøge dokumenter osv.

Hvad må konkurrencemyndighederne i forbindelse med et kontrolbesøg:

Hvis der er tale om en kontrolundersøgelse med hjemmel i konkurrencelovens § 18, er der ikke tale om en ransagning. En ransagning foretages af Bagmandspolitiet, der behandler sager om økonomisk kriminalitet. Ved kontrolundersøgelser af konkurrencemyndighederne gælder reglerne i konkurrencelovens kapitel 6, og er beskrevet nedenfor.

- Konkurrencestyrelsen følger princippet om " legal professional privilege", hvilket vil sige, at korrespondance mellem selskabet og ekstern advokat ikke kan indgå i undersøgelsen, såfremt korrespondancen omhandler selskabets ret til at forsvare sig i en konkurrencesag jf. konkurrencelovens § 18 (Karnov note 256)
- Hvis konkurrencemyndighederne har en retskendelse, har de som udgangspunkt adgang til hele virksomheden, men såfremt retskendelsen kun omfatter en del af selskabets forretningsområde, vil undersøgelsen kun gælde det område. Hvilke områder der er omfattet afhænger retskendelsen. Hvis den ansvarlige er i tvivl om retskendelses omfang, vil det være en god ide at kontakte ekstern advokat.
- Embedsmændene kan anmode om at se regnskaber, regnskabsmateriale, bøger og andre forretningspapirer. Embedsmændene har ret til at tage elektroniske kopier af dataindhold på selskabets computere. Dette omfatter både, e-mails, indhold på personlige drev tilhørende ledende medarbejdere og indhold fra relevante fællesdrev jf. konkurrencelovens § 18.
Både ved fysiske og elektroniske kopier skal selskabet være opmærksom på og undersøge, hvorvidt de givne informationer falder inden for retskendelsens område. Hvis den ansvarlige er i tvivl, bør ekstern advokat konsulteres.
- Hvis embedsmændene kopier data til senere undersøgelse, kan selskabet kræve, at denne eller en repræsentant for selskabet (eksterns advokat), er til stede når dokumenterne gøres tilgængelige for læsning. Selskabet bør derudover altid sørge for at notere, hvilke dokumenter/dokumentgrupper myndighederne tager kopier af.
- Selskabet har pligt til at besvare faktuelle spørgsmål fra konkurrencemyndighederne, men ikke spørgsmål om hvorvidt selskaber overholder konkurrencelovgivningen etc. Det er kun den ansvarlige der bør svare på spørgsmål på selskabs vegne. Medarbejdere bør kun svare på faktuelle spørgsmål om eksempelvis adgangskode til computer, mailkonti osv., samt hjælpe embedsmændene rundt i virksomheden.
- Anmod om en rapport over kontrolundersøgelsens forløb. Konkurrencemyndighederne er forpligtet til at udfærdige en sådan rapport jf. retssikkerhedslovens § 8, stk. 2.

Kontrolundersøgelser varer typisk ikke mere end en dag af hensyn til den berørte virksomhed. De indsamlede data slettes, hvis styrelsen vurderer, at materialet ikke

	indeholder beviser for overtrædelse af konkurrencereglerne. Hvis styrelsen beslutter at gå videre med sagen, slettes de indsamlede data, når sagen er endelig afgjort jf. konkurrencelovens § 18 stk. 4.
Link	EU-Kommissionen har udstedet en vejledning til håndtering af kontrolundersøgelser. Vejledningen findes kun på engelsk, og kan ses HER .

Figur 1.1
Eksempler på lovlig og ulovlig information

	Lovligt	Ulovligt
Priser	Udveksling af historiske priser	Anbefalinger om priser, rabatter, prisforhøjelser m.v. samt udveksling af planlagte fremtidige priser
Produktion og salg	Anbefalinger om nye eller mere effektive produktionsmetoder	Anbefalinger, der er egnet til at begrænse medlemmers produktion, produktudvikling eller salg samt udveksling af oplysninger, der er egnet til at afsløre medlemmers planlagte fremtidige produktion eller salg
Omkostninger	Generel og neutral information om omkostningsudvikling, som ligger uden for brancheforeningens råderum	Anbefalinger om at overvælte konkrete omkostninger på kunder samt udveksling af oplysninger, der er egnet til at afsløre medlemmers marginalomkostninger
Forretningsbetingelser	Generelle standardvilkår, der ikke påvirker konkurrenceparametre (uden talangivelse, fx "xx dage" eller "xx kr.")	Standardvilkår, der direkte eller indirekte påvirker medlemmers prisfastsættelse
Lovgivning	Neutral information og vejledning om ny lovgivning	Anbefalinger i forlængelse af lovgivning, hvor lovgivningen giver valgfrihed om konkurrenceparametre
Miljø og etik	Anbefaling om, at medlemmer generelt holder en høj standard i forhold til miljø og etik	Anbefalinger, der modvirker fx produkt-differentiering, innovation, teknisk udvikling
Faglig viden	Neutral information og vejledning om ny faglig viden	Anbefalinger, der er egnet til at hindre innovation og produktudvikling

Figur 1.1 side 7, Vejledning om informationsaktiviteter af Konkurrence- og forbrugerstyrelsen.